EUROPEISKA UNIONENS
DOMSTOL

Domstolens **dom**
i mål C-583/24 | [Tagu][1]

Pressmeddelande nr 154/26

Luxemburg den 3 november 2026

Europeiska arresteringsordern: En verkställande rättslig myndighet får inte vägra verkställighet av en arresteringsorder för straffverkställighet enbart på den grunden att den anser att det utdömda straffet inte står i proportion till brottets allvar

Den kan dock i undantagsfall vara befogat att vägra verkställighet av en sådan arresteringsorder, särskilt om lagstiftningen i den utfärdande medlemsstaten medger, eller till och med kräver, att de nationella domstolarna dömer ut fängelsestraff som är så oproportionerliga att de ska anses innebära omänsklig eller förnedrande bestraffning, eller om denna lagstiftning innebär att domstolarna inte har möjlighet att vid påföljdsbestämningen beakta vare sig brottets allvar eller individuella omständigheter

En europeisk arresteringsorder har utfärdats mot en man som i Rumänien dömts till sju års fängelse för olovlig införsel av tre gram cannabis och fyra MDMA-tabletter. En nederländsk domstol, som har att pröva frågan om verkställighet av denna arresteringsorder, har vänt sig till EU-domstolen för att få klarhet i om den har rätt att vägra överlämnande av mannen till Rumänien på den grunden att det straff som han dömts till inte står i proportion till det aktuella brottets allvar. Enligt den nederländska domstolen är straffet för ett jämförbart brott i Nederländerna fängelse i minst en och högst tre veckor.

EU-domstolen påpekar i sin dom att principen om ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna innebär att huvudregeln är att en europeisk arresteringsorder ska verkställas och att möjligheten att vägra verkställighet är begränsad till undantagsfall, utan att detta påverkar skyldigheten att respektera grundläggande rättigheter. Det är visserligen i första hand den utfärdande medlemsstatens ansvar att säkerställa att de grundläggande rättigheter som garanteras i EU-rätten tillgodoses. Om det föreligger en risk för kränkning av dessa rättigheter kan den verkställande myndigheten dock i undantagsfall, efter att utifrån en så kallad tvåstegsprövning ha bedömt denna risk, ha rätt att på denna grund vägra verkställighet av en arresteringsorder. I det första steget av nämnda prövning ska den verkställande rättsliga myndigheten kontrollera huruvida det i den utfärdande medlemsstaten föreligger en sådan risk på grund av systembrister eller allmänna brister, eller i annat fall brister som mer specifikt påverkar en objektivt identifierbar personkrets. Om den konstaterar att det föreligger brister av detta slag, ska den i det andra steget av prövningen avgöra huruvida det mot bakgrund av den eftersökta personens personliga förhållanden finns grundad anledning att tro att personen löper en verklig risk att få sina grundläggande rättigheter kränkta.

EU-domstolen klargör dock att enbart den omständigheten att det finns skillnader – ibland även betydande sådana – mellan de straff som föreskrivs i medlemsstaternas lagstiftningar inte är tillräcklig för att det ska anses vara visat att det föreligger sådana brister. Sådana brister kan konstateras föreligga om den utfärdande medlemsstatens lagstiftning eller rättspraxis på ett uppenbart och allvarligt sätt kränker principen om proportionalitet i fråga om brott och straff och om det i denna stat inte finns någon effektiv möjlighet till domstolsprövning för att komma till rätta med denna kränkning. Så är särskilt fallet om lagstiftningen i den utfärdande medlemsstaten medger, eller till och med kräver, att de nationella domstolarna dömer ut fängelsestraff som är så oproportionerliga att de ska anses innebära omänsklig eller förnedrande bestraffning i EU-rättens mening, eller om det enligt denna lagstiftning saknas möjlighet för domstolarna att anpassa påföljden efter brottets allvar eller andra särskilda omständigheter. Vad gäller det aktuella fallet anser EU-domstolen att den rumänska lagstiftningen inte uppvisar brister av det slaget att de utgör en uppenbar och allvarlig kränkning av principen om proportionalitet i fråga om brott och straff som därmed skulle kunna läggas till grund för ett beslut att vägra

verkställighet av den aktuella europeiska arresteringsordern.

I december 2023 dömdes DZ i Rumänien till sju års fängelse för narkotikabrott. Brottet bestod i att han till landet hade infört tre gram cannabis och fyra MDMA-tabletter. Domen vann laga kraft. I januari 2024 utfärdade en rumänsk domstol en europeisk arresteringsorder mot DZ, som avsåg verkställighet av nämnda fängelsestraff i Rumänien.

Ärendet om hans överlämnande till de rumänska myndigheterna fördes till prövning vid domstolen i Amsterdam (Nederländerna). DZ uppgav där att han motsatte sig överlämnande, eftersom han ansåg att det straff som han ådömts var oproportionerligt. Enligt honom var de aktuella drogerna avsedda för eget bruk, närmare bestämt för hans hustru, som använde dem i smärtlindrande syfte. Den nederländska domstolen har i samband med handläggningen av överlämnandeärendet konstaterat följande. Det aktuella brottet avser små mängder narkotika och DZ och hans hustru har inte haft för avsikt att sälja den vidare.

Vid tidpunkten för de aktuella gärningarna föreskrevs i den rumänska lagstiftningen ett minimifängelsestraff på sju år för införsel till landet av narkotiska preparat som där klassas som "högriskdroger", däribland MDMA. Den rumänska lagstiftningen innehåller visserligen begränsade möjligheter till strafflindring, men i det aktuella brottmålet har domstolarna inte haft möjlighet att beakta omständigheter som att det rört sig om införsel av en mindre mängd narkotika eller att narkotikan varit avsedd för eget bruk eller åtminstone att den inte införts i kommersiellt syfte. Härtill kommer att även om DZ hade kunnat göra anspråk på och hade beviljats strafflindring, så skulle uppskjuten straffverkställighet inte ha varit möjlig på grund av straffets längd.

Mot denna bakgrund har den nederländska domstolen vänt sig till EU-domstolen för att få klarhet i huruvida EU-rätten[2] medger att en verkställande myndighet vägrar överlämna en person som är eftersökt enligt en europeisk arresteringsorder för straffverkställighet, på den grunden att det utdömda fängelsestraffet är oproportionerligt[3] i förhållande till det aktuella brottet och därmed strider mot principen om proportionalitet i fråga om brott och straff, vilken fastslås i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.[4]

I sin dom påpekar EU-domstolen inledningsvis att principerna om ömsesidigt förtroende och ömsesidigt erkännande mellan medlemsstaterna har en grundläggande betydelse inom EU-rätten. Förutom i vissa undantagsfall är en medlemsstat skyldig att utgå ifrån att de andra medlemsstaterna iakttar unionsrätten och särskilt de grundläggande rättigheter som den garanterar. Av dessa principer följer att **huvudregeln är att en europeisk arresteringsorder ska verkställas och att möjligheten att vägra verkställighet är begränsad till undantagsfall**.

Den omständigheten att det straff som utdömts i den utfärdande medlemsstaten eventuellt är oproportionerligt utgör dock inte i sig ett skäl för att vägra verkställighet av en europeisk arresteringsorder, av det slag som EU:s lagstiftare uttryckligen har föreskrivit (så kallade vägransgrunder).[5]

EU-domstolen har dock tidigare uttalat[6] att den verkställande rättsliga myndigheten i vissa undantagsfall har möjlighet, eller till och med skyldighet, att avstå från att verkställa en europeisk arresteringsorder. Detta gäller i fall där det vid överlämnade av den eftersökta personen föreligger en verklig risk för att personen får sina grundläggande rättigheter kränkta.[7]

Möjligheten att vägra verkställighet på grund av att det föreligger en sådan risk förutsätter, i princip, en prövning i två steg. I det första steget ska den verkställande rättsliga myndigheten bedöma huruvida det föreligger objektiva, tillförlitliga, precisa och korrekt uppdaterade uppgifter som visar att det i den utfärdande medlemsstaten föreligger en verklig risk för en kränkning av de grundläggande rättigheterna som beror på systembrister eller allmänna brister, eller i annat fall på brister som påverkar en objektivt identifierbar personkrets som den eftersökta personen tillhör. Det är bara om denna första förutsättning är uppfylld som det kan bli aktuellt för den verkställande rättsliga myndigheten att, i ett andra steg, göra en tydlig och noggrann bedömning av huruvida det mot bakgrund av den eftersökta personens personliga förhållanden finns grundad anledning att tro att personen löper en verklig risk att få sina grundläggande rättigheter kränkta.

Vad gäller det aktuella fallet anser EU-domstolen att **enbart den omständigheten att det finns skillnader – ibland även betydande sådana – mellan de straff som föreskrivs i medlemsstaternas lagstiftningar inte är tillräcklig för att det**

ska anses vara visat att det föreligger sådana brister. Någon fullständig harmonisering av straffrätten har inte skett inom EU, och det kan därför finnas betydande skillnader mellan de kriminalpolitiska val som medlemsstaterna har gjort. Det är inte förenligt med principerna om ömsesidigt förtroende och ömsesidigt erkännande att ge den verkställande rättsliga myndigheten möjlighet att pröva ett straffs proportionalitet på den grunden att straffet skulle ha varit mindre strängt i dess egen rättsordning, eftersom detta skulle innebära att den gavs en allmän befogenhet att bedöma sakinnehållet i brottmålsavgöranden som meddelats i andra medlemsstater.

En förutsättning för att brister som eventuellt motiverar en sådan proportionalitetsprövning ska kunna konstateras är således att den utfärdande medlemsstatens lagstiftning eller rättspraxis **kränker principen om proportionalitet i fråga om brott och straff på ett uppenbart och allvarligt sätt och att det i denna stat inte finns någon effektiv möjlighet till domstolsprövning för att komma till rätta med denna kränkning**. Så är särskilt fallet om lagstiftningen i den utfärdande medlemsstaten medger, eller till och med kräver, att de nationella domstolarna dömer ut fängelsestraff som är så oproportionerliga att de ska anses innebära omänsklig eller förnedrande bestraffning,[8] eller om denna lagstiftning innebär att det saknas möjlighet att vid påföljdsbestämningen ta hänsyn till brottets allvar och att nationella domstolar inte heller får anpassa påföljden efter omständigheterna i det enskilda fallet.

Vad gäller det minimifängelsestraff på sju år som i den aktuella rumänska lagstiftningen föreskrivs för införsel till landet av narkotiska preparat som klassas som ”högriskdroger”, finner EU-domstolen att ett sådant straff inte kan anses utgöra omänsklig eller förnedrande bestraffning. Den konstaterar även att det enligt rumänsk rätt finns en möjlighet att individualisera straffet. Rumänska domstolar har nämligen möjlighet att vid straffmätningen ta hänsyn bland annat till gärningsmannens syfte med brottet och vilken mängd narkotika det rört sig om och att, i vissa fall, ändra brottsrubriceringen, vilket kan medföra en straffnedsättning. DZ har dessutom kunnat bestrida det straff som utdömts mot honom såväl i andra som i högsta instans.

Mot denna bakgrund finner EU-domstolen att **den aktuella rumänska lagstiftningen inte uppvisar brister av det slag som skulle kunna läggas till grund för ett beslut att vägra verkställighet av den europeiska arresteringsordern**.

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för medlemsstaternas domstolar att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till Europeiska unionens domstol med frågor om tolkningen av EU-rätten eller om giltigheten av en EU-akt.

Tribunalen är behörig att pröva och avgöra mål om förhandsavgörande som uteslutande avser 1) det gemensamma systemet för mervärdesskatt (moms), 2) punktskatter, 3) tullkodexen, 4) tullklassificering av varor i Kombinerade nomenklaturen, 5) kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning eller försenade eller inställda transporttjänster eller 6) systemet för handel med utsläppsrätter för växthusgaser. Domstolen är behörig att pröva alla övriga mål om förhandsavgörande.

Varken domstolen eller tribunalen avgör det nationella målet. Det ankommer på den nationella domstolen att avgöra målet i enlighet med domstolens eller tribunalens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen. Redogörelsen för de faktiska omständigheterna och de tillämpliga bestämmelserna avser den relevanta tidsperioden och grundar sig på handlingarna i målet.

Domen i fulltext och eventuellt en resumé av denna publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Jarosław Zasada ✆ (+352) 4303 2793.

Bilder från uppläsningen av domen finns tillgängliga på ”Curia Web TV” och på ”European Broadcasting Service” ✆ (+32) 2 2964106.

Håll dig uppdaterad!

[1] Förevarande mål har getts ett fiktivt namn. Detta namn är inte någon av rättegångsdeltagarnas verkliga namn.

[2] Artikel 1.3 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna.

[3] I Nederländerna skulle införsel av narkotika av samma slag, i en mängd på upp till tio gram, kunna medföra fängelse i minst en och högst tre veckor. Rumänska domstolars möjligheter att besluta om strafflindring eller uppskjuten straffverkställighet är dessutom mer begränsade än de som nederländska domstolar har.

[4] Artikel 49.3 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

[5] Artiklarna 3, 4 och 4a i rambeslut 2002/584.

[6] Uttalandet gjordes på grundval av en tolkning av artikel 1.3 i rambeslut 2002/584.

[7] Se dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU (se även pressmeddelande nr 36/16), och dom av den 25 juli 2018, Minister for Justice and Equality (Brister i rättssystemet), C-216/18 PPU (se även pressmeddelande nr 113/18).

[8] I den mening som avses i artikel 4 i stadgan, vars innebörd och räckvidd överensstämmer med artikel 3 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.